

PATLAYICI MADDELERİN YOK EDİLME USUL VE ESASLARINA DAİR YÖNETMELİK

R.Gazete No. : 20287

R.G.Tarihi : 19.9.1989

BİRİNCİ KISIM

Genel Esaslar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmelik, 6551 sayılı "Barut ve Patlayıcı Maddelerle Silah ve Teferruatı ve Av Malzemesinin İhissardan Çıkarılması Hakkındaki Kanun"un 2 nci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 14/8/1987 tarihinde kararlaştırılan 87/12028 Karar sayılı "Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthalı, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük"ün 134 ncü maddesi gereğince hazırlanmıştır.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, Tüzük kapsamına giren patlayıcı maddelerden, taşıma, kullanma ve depolama aşamasında bozuk oldukları, standart stabilite testlerinin usul ve esaslarına göre bilirkişilerce anlaşılanların yok edilmelerini kapsar.

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun üretim aşamasında ortaya çıkan hatalı üretim, döküntü ve süprüntüleri ile kuruluş dışı mühimmatın fek feshinden ortaya çıkan barut ve patlayıcılarının yok edilmelerini kapsamaz.

Patlayıcı Maddelerin Yok Edilmesine Dair Genel Hükümler

Madde 3 - Tüzük kapsamında bulunan maddenin yok edilmeleri valilerin iznine bağlı olup sonuç İçişleri Bakanlığına bildirilir.

Ancak, Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu, Etibank, Kömür İşletmeleri, Tüzük hükümleri ve kendi "Yok Etme" Talimatlarına göre yapacakları yok etmeler için valilik izni aranmaz.

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu dışındaki diğer kuruluşlar yok etme tutanaklarını valiliklere bildirir.

Madde 4 - Nitrogliserinli dinamit kartuşunda yağ kusması görüldüğünde, taşınması ve kullanılması yapılmaz, uzman kişiye başvurulur ve onun talimatına göre hareket edilir.

Madde 5 - Kapsam maddesinde belirtilen arızalar, Yönetmeliğe ekli, "Barut ve Patlayıcı Maddelerin Bozulma Şekillerine Ait Açıklamalar"da belirtilen esaslara göre takdir ve tesbit olunur.

Tesbit durumu, mal sahibinin şüphesi üzerine yapacağı başvuru veya yıllık periyodik kontroller sırasında uzman kişilerin yapacağı kalite kontrol testleri sonucu ya da gerek görülmesi halinde düzenlenecek rapor ile yapılır.

Madde 6 - Üçyüz kilograma kadar miktarlar, valinin yetkili kılacağı en az iki kişilik bilirkişi ekibinin, bu miktardan fazlası ise barut ve patlayıcı madde uzmanlarının, kalite kontrol testleri sonucu düzenleyecekleri rapora göre ıslah veya yok edilir.

Madde 7 - Yok edilecek patlayıcının, önceden kaynağı, sınıfı, markası ve durumu bir tutanakla tesbit edilmiş olmalıdır.

Üzerinde donmaz tip kaydı bulunmayan dinamitler +8 derecenin üstünde en az bir hafta kendi hallerine bırakılmadıkça dokunulmamalıdır. Isınıp yumuşamaları sağlandıktan sonra yok etme alanına taşınırlar.

Madde 8 - Yok etme için, yerleşim yerleri dışında, takriben yüzelli metre çapında, çalılık, kuru ot gibi tutuşabilecek nesnelere bulunmayan, her türlü bina ile kara ve demiryollarına en az bin metre mesafede bir yer seçilir.

Madde 9 - Yok etme alanına hiçbir insan veya hayvanın girmemesi için çevre emniyeti alınır.

Madde 10 - Yok etme yerine, bir defada yok edilmesine izin verilen miktardan fazla barut ve patlayıcı götürülmez.

Madde 11 - Yok etme, her madde için tariflenen yok etme şekline göre yapılır.

İKİNCİ KISIM

Patlayıcı Maddelerin Yok Edilmesi

Dumansız Barut, Kara Av Barutu ile Taş Barutlarının Yok Edilmeleri

Madde 12 - Dumansız Barut, Kara Av Barutu ile Taş Barutlarının Yok Edilmesinde;

a) Sakin, rüzgarsız ve yağmursuz bir hava seçilir.

b) Yok etmede, madde 6'daki koşullar uygulanır.

c) Rüzgarın yönü belirlenir. Yok edilecek barut, bir kilogramı bir metreden az olmayan kesiksiz bir şerit halinde rüzgar yönünde serilir.

d) Bir defada yok edilecek barut yirmibeş kilogramı geçmemelidir. Bu miktar yirmibeş metre uzunluğu ve yedibuçuk santimetre genişliği geçmeyecek şekilde serilir.

e) Ateşleme rüzgar altında (rüzgar yönünün tersinden) başlanır. (Şekil:1)

f) Ateşleme için enaz bir metre uzunluğunda saniyeli fitil kullanılır. Fitilin bir ucu yaklaşık üç santimetre boyunda yarıdır. İçindeki barutun dökülmesine yolaçmadan yarılan uç, yok edilecek barutun içine sokulur. Fitilin diğer ucu bir taş ile tesbit edilerek ateşe hazırlanır. Yanmış sigara veya başka bir araçla ateşlenir.

Fitilin bulunmadığı durumlarda, baruttan yaklaşık bir santimetre kalınlığında bir "fare kuyruğu" yapılır ve kağıtla tutuşturulur.

g) Ateşleme (tutuşturma) başlatıldıktan sonra hızla uzaklaşarak en az elli-altmış metre uzağa gidilir ve sütre arkasına gizlenilir. Barut kütlesi büyük bir hızla yanacaktır. Yanmadan sonra onbeş dakika beklenir. Daha sonra yok etme yeri kontrol edilir. Yanmamış kısımlar kalmışsa bunlar toplanarak yeniden yok edilmeleri sağlanır.

h) Birbirini takip eden yok etmeler, ilk yok etmeler zemini soğumamışsa aynı zemin üzerinde yapılmaz. En az on metre aralıklı ikinci bir yerde yapılır.

Karabarutlu Lağım Fitillerinin Yok Edilmesi

Madde 13 - Lağım fitilleri yok etme sahasında paketlerden çıkarılıp kibrit veya sigara ile ateşlemek suretiyle yanlış nihayetleri beklenmeksizin birbirleri peşine yakılır. Fazla miktarlar sakın havada çukurca bir yere ateş yakılıp kangallar birer ikişer atılmak suretiyle yok edilirler.

Patlayıcı Maddelerden Gomlar, Jelatinler, Amonjelatinler, Kloratlı, Grizotin, Nitral, Amanal, Dinamitler ile Patlayıcı Fitillerin Yok Edilmeleri

Madde 14 - Bu dinamitlerin yok edilmeleri aşağıda gösterilen işlem sırasına harfiyen riayet etmek suretiyle, bir kazaya meydan vermeden yapılır.

a) Madde 12 a'daki gibi davranılır.

b) Madde 8'deki gibi bir yer seçilir.

c) Madde 9'daki gibi davranılır.

d) Madde 12 c'deki gibi davranılır.

e) Yok edilmesi lazım gelen dinamitin ambalajı açılmadan tutulacak zapta geçirilmek üzere mevcut mühür ve yazıları kaydedildikten sonra ambalajı açılıp yok etme yerinde lokum veya kartuşları, uçlar bitişik ve çapraz gelmek üzere iki veya miktara göre üç sıra halinde rüzgar istikametine dizilir. (Şekil :2)

f) Eğer dinamit kaçaktan yakalanmış, normal ambalajları dışında bulunuyorsa bunların arasında veya içinde dinamit kapsülü, barut veya başkaca nesnelere varsa ayrılır. Bu maddelerin bilhassa dinamit kapsülünün, dinamit ile birlikte yok edilmesi, dinamiti infilak ettireceğinden katiyetle arada bırakılmayacaktır. Çünkü açıkta patlayan dinamitin tazyik şoku etrafa zarar verir.

g) Bir defasında on kilogram, takriben yüz kartuş; eğer miktar fazla ise yirmibeş kilogram dinamitin yok edilmesine müsaade edilir. Fazlası ikinci ve üçüncü işleme bırakılır.

h) Kartuşlara, rüzgar altından (yani estiği yönün tersinden ateş verilir.) (Şekil:2)

i) Ateşleme işlemi için bir metre kadar karabarutlu saniyeli bir fitil kesilip bir ucu doğrudan doğruya kartuşa sokulur. Bu maksadın temini için kartuşun ucundaki sargı kağıdı yırtılıp buraya üç santimetre oyuk açılarak fitil buraya geçirilir. Dinamit kapsülü sureti katiyetle kullanılmaz.

Eğer fitil bulunmazsa bir miktar iyice kuru ot veya dinamit ambalaj kağıtları, başlangıç kartuşları üzerine kümelenir. Hariçte kalan kısma kibritle ateş verilerek yakılır. (Şekil:2)

j) Fitili kolayca yakabilmek için bir sigara tutulabilir ya da saniyeli fitilin uç kısmı yarılarak takılan kibrit çöpü vasıtasıyla ateşlenebilir. Fitil ateş alıp yanmağa başladığı zaman süratle bir sütre gerisine veya elli-altmış metre uzağa gidilip çömelinir. Dinamit takriben doksan saniye sonra parlak bir alev ile tedrici olarak yanmağa başlar.

k) Kartuşların tamamen yandığına kanaat getirildikten sonra saha tetkik edilir. Eğer zeminde nitrat bakiyesi maddeler kalmış ise soğuduktan sonra bol su ile ıslatılmak suretiyle zemin temizlenir.

l) Patlayıcı fitiller birbirine paralel şeritler halinde yirmibeşer santimetre ara ile yere serilir. Uç tarafa kağıt veya kuru ot kümelenerek ateşlenmek suretiyle yakılır.

m) Birbirini takip eden imha işlemleri, soğumayan aynı zemin üzerinde yapılmayıp onar metre mesafede hazırlanarak yapılır.

n) Herhangi bir sebeple yanmamış olan dinamitler bir çukurlukta yakılacak ateşe atılmak suretiyle yok edilirler.

Dinamit Kapsüllerinin Yok Edilmesi

Madde 15 - Adi dinamit kapsülleri kutularından çıkarılarak, elektrik kapsülleri de kabloları kesilerek denizde, sahilden uzaklarda, bunların sadece bir tanesine akım verilerek toplu halde yok edilir.

Kapsüller, toprağına gömülmeyecekleri gibi göl, nehir, kuyu gibi herhangi bir şekilde taranmak ve çıkarılmak ihtimali olan yerlere atılmaz.

Sahil olmayan yerlerde azami otuzar tanesi kümelenmek üzere zeminde hafif bir çukura yerleştirilir. Bir adi dinamit kapsülüne bir metreye yakın saniyeli fitil takılarak kümenin içine konur. Fitilin ucu açıkta, bir taş ile tesbit edilerek sigara veya kibrit ile ateşlenir. Derhal altmış-yetmiş metre uzağına kaçılarak yere çömelinir. Eğer duvar gibi bir siper varsa arkasına siper alınmak tercih edilmelidir. Kapsüller infilak etmezse her ihtimale karşı yarım saat yaklaşılmaz. Kapsüller rutubetten mütevellit patlamazsa yeteri kadar patlayıcı madde kullanılarak yok edilmelidir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yok Edilmeye İlgili Güvenlik Önlemleri

Sorumluluk

Madde 16 - Bu işlemler mütehassis elemanların (Bu işlerde bilgi sahibi, yüksek mühendis, mühendis, fen memuru, teknisyen, istihkam, ordonat subay ve astsubaylar ve sivil uzmanları bir barut ve patlayıcı madde uzmanları) denetim ve sorumluluğı altında yapılır ve bir tutanak tutulur.

Madde 17 - Valiler bu Yönetmeliğın tatbikatında lüzum gördükleri takdirde ayrıca zabıta tedbirleri aldırırlar.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

Adli İşlemler

Madde 18 - Bu Yönetmelik hükümlerine riayet etmeyen patlayıcı madde sahipleri hakkında Türk Ceza Kanunu hükümleri tatbik olunur.

Kaldırılan Hükümler

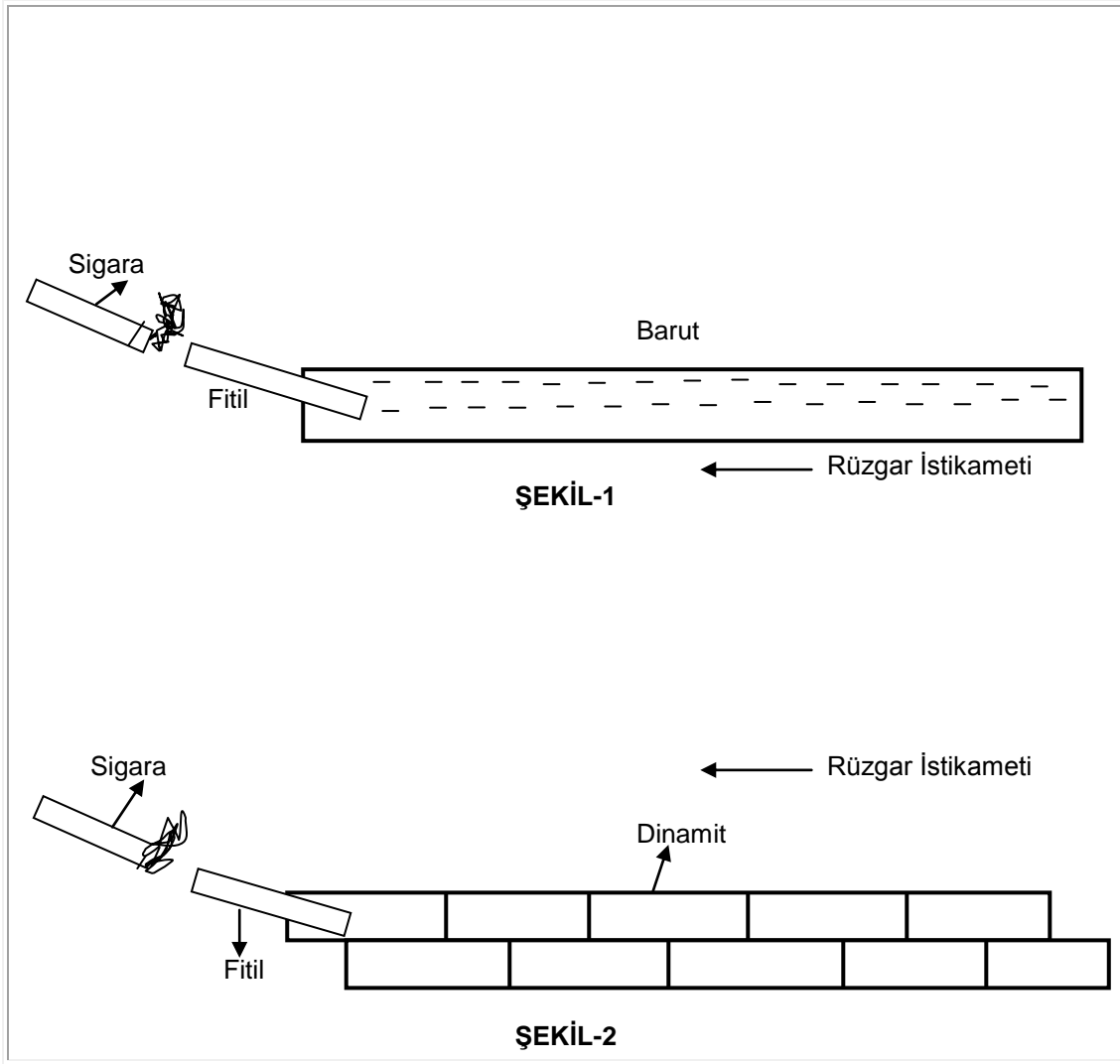
Madde 19 - 26/9/1959 tarih ve 10316 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan "Barut ve Patlayıcı Maddelerin Sureti İmhasına Dair Talimatname" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 20 - Bu Yönetmelik yayımı gününde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 21 - Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

Barut ve Patlayıcı Maddelerin Bozulma Şekillerine Ait Açıklamalar

1 - Yerinde Yapılacak Açık Alan Muayeneleri :

Muayeneler, barut ve patlayıcılar konusunda uzman olan elemanlarca yapılır. Muayene gözle yapılır, barut ve patlayıcıların genel durumlarına bakılır. Miktarları, imal yılları, ambalaj şekilleri v.b. gerekli bilgiler bir tutanağa yazılır.

2 - Nitrogliserinli Dinamitler-Jelatinler :

Bu sınıf dinamitler, neme karşı yüksek direnç gösterdiklerinden uzun süre stok edilmeleri mümkündür. Böyle olmakla birlikte, azami stok sürelerini kesin olarak tesbit etmek güçtür. Kuru ve ılıman iklimlerdeki stoklama süresi, nemli ve sıcak iklimlerdeki stoklama süresinden daha uzundur.

Dinamit kartuşları, rutubetten korunması için parafin emdirilmiş sargı kağıtlarına sarılarak polietilen torbalara konulur. Ayrıca, isteğe bağlı olarak dinamitler plastik veya karton püsüslerde de üretilirler.

Jelatin sınıfı, patlayıcı maddeleri muayene etmek için kartuş sargıları açılır; eğer patlayıcı madde iyi durumda ise sargı kağıdı temiz bir halde çıkar, yağ ve su halinde damlalar ne de kağıtta ne de madde yüzeyinde görülür. Eskimiş, yaşlanmış jelatin dinamitle hafif sarıdan kahverengine kadar koyulaşma olur ve iki başlarda bu renk dönüşümü orta kısımlara nazaran daha fazla olur. Bu hal sargı kağıdından iki başlara doğrudan doğruya rutubetin fazla nüfuz etmesinden ileri gelmektedir. Başlar koyu bir hal almış ise yumuşama başlar, çok ileri rutubetlenmede kartuşun başlarında sulanmalar husule gelir. Bu sınıfta nitrogliserin veya nitrat tuzları mevcut olabildiği gibi her ikisinde birlikte bulunabilir. Bu sınıftan dile temas ettirilince yakıcı bir tatlılık verirse nitrogliserin mevcudiyeti anlaşılır. Eğer belirgin derecede yoğun yağ kıvamına terleme ve kusma varsa bu dinamit tehlikeli olmuştur.

Nitrogliserini çokca sızmış dinamitlerin kullanılmasına genellikle izin verilmez. Bunlar İçişleri Bakanlığı yok etme yönetmeliğine göre yok edilmeye tabi tutulurlar.

Jelatin sınıfı dinamitlerin kartuşları üzerinde yüzeysel beyaz çiçeklenme oluşabilir. Bu hal daha çok paketlerin açılarak neme karşı bırakılmaları sonucu meydana gelir. Nemin etkisi altında kalan kartuşların başlarından sulanarak dışarı akan amonyum nitrat veya sodyum nitrat çözeltisi olup sonradan suyun uçması ile bu maddeler kuruyarak beyaz kabuklanma olmaktadır. Sulanıp sızma fazla miktarda oluşmamış ve nitrogliserin kusması da yok ise, bu kartuşlar genellikle kullanılmaya elverişli olabilir. Bunların kullanılmaya elverişli olup olmadığı, infilak testleriyle test edilmelidir.

3 - Nitrogliserin İhtiva Eden Toz Tip Dinamitler :

Bu tip dinamitlerde, sodyum veya amonyum nitrat veya her ikisinin, nitrogliserine oranı daha fazladır. Stok süresince havadan nem çekerler. Bu nedenle jelatin sınıfı dinamitlere göre stoklama süresi hakkında kesin bir şey söylenmemekle birlikte kural olarak, jelatin dinamitlerin stoklama süresinin yapısı kadar kabul edilebilir.

Toz dinamitlerin muayeneleri de jelatinlerinki gibidir. Lakin arıza gösteren bu dinamitlerde sulanma daha süratlidir. Kartuşların başlarında sulanma olmamış, çiçeklenme kurumuş hafif kabuklanmadan ibaret ise kullanılabilir.

4 - Amonal Sınıfı (Trotille Amonyum Nitrat) Dinamitleri :

Bu dinamitlerin arıza göstergeleri yüzeyde sertleşme ve külçeleşmedir. Bu iki hal nem etkisi ile oluşur. Bu sebepten bu dinamitlerin nem almamış durumda kullanılmaları icabetmektedir. Toz olan bu dinamitin sertleşerek külçe haline gelmesi patlamasına engel olur. Eğer kartuşun içindeki toz maddenin külçeleşmesi hafif olur ve bu sertlik kartuş avuç içinde hafif basınçla ovalanarak kolay ezilmek suretiyle tekrar toz haline geliyorsa dinamit kullanılabilir. Ufak bir iki deney atışı ile durum doğrulanmadıkça, bu dinamitler ile esaslı büyük atışlar yapılmamalıdır

Eğer dinamit su temasında veya fazla nem tesiri altında kalmış, sulanmış tekrar kuruyup külçeleşmiş ise imalatçı uzman firmanın tavsiyelerine müracaat edilmelidir.

5 - Kara Barutlar :

Burada da rutubet barutun esas düşmanıdır; nem durumunda daneli olan kara barutlar parlaklığını kaybeder, yapışarak külçeleşir. Bu hal kara av barutlarının tüfekte taş barutlarının lağımlarda kullanılmalarını sakıncalı kılar. Kara taş barutları torbaları içinde veya döküm halinde Hücre ve Poş atışlarında elde ufalanıp dağılabilen hafif

yapışmalarda, kullanılabilirler ve verimi üzerinde fazla bir etki yapmazlar. Eğer külleşme elde ufalamak suretiyle tozlanmıyacak kadar sert bir hal almış ise kara barutun kullanılamaz halde olduğuna hükmedilir.

Bu açıklamaya eklenen cetvel 1.de patlayıcı maddelerin muhtelif nevilerinin bozulma göstergeleri özet olarak belirtilmiştir.

6 - İnfalak İntikal Testi :

İnfalakın intikal hassasiyeti, bir dinamitin infalakının bir diğer kartuşa intikal ederek patlayıp patlamıyacağını tesbiti demektir. Bu hal, bir dinamit kartuşunun kapsül takılarak infalak ettirilmesinde infalak basınç dalgasının ikinci bir kartuşu ne kadar mesafeden tam infalak ettirebildiğinin tesbitinden ibarettir. İnfalakın bu şekilde tesbit edilen intikal aralığı dinamitin bileşimine bağlı olduğu gibi, yoğunluğu, kartuş çapı ve bekleme süresi ile de ilgilidir. Zira taze olan dinamitler, durmuş olan aynı cins dinamitlere nazaran daha uzun bir aralıktan intikal ederler.

Bu test açık etrafı boş depo dışı bir yerde uygulanmalıdır Kapsüllenmiş bir kartuş hazırlanıp bir demir ray üzerine veya sert bir zemine yerleştirilir. İkinci kartuş birinciye temas halinde konulur. Bundan sonra kapsülü havi fitil yakılmak suretiyle birincinin ateşlenmesinde her iki kartuş tam olarak infalak ederse bu dinamitin kullanıma elverişli olduğu anlaşılır; zira açıkta temas halinde tam infalak edebilen bu kartuşlar bir lağım deliğinde sıkılanmış durumda bir kaç santim aralıktan da infalak edebileceklerine kanaat verirler. Bu atıştan sonra infalak etmemiş patlayıcı madde parçaları etrafta dikkatle aranır; eğer bulunursa infalakın intikalı tam olmamıştır. Bu tecrübeden tamamiyle emin olmak için sert sırt üzerine konulan kurşun bir levha üstünde patlamış kartuşlar iz bırakacaktır. Bu tecrübenin (6) defa tekrarı şayanı tavsiyedir. Her tecrübeye kullanılacak kartuşlar aynı çap ve aynı ağırlıkta olmalıdır.

EK -1

1. ASİDİTE VEYA BAZLIK MUAYENESİ :

NH_4NO_3 içermeyen dinamitlerde bir dinamit lokumu pirinç bıçakla uzunlamasına yarılarak ortasına su ile hafif ıslatılmış turnusol kağıdı konur. En az üç saat olmak üzere bekletilir. Bu süre içinde turnusol kağıdında renk değişimi olmayacaktır.

2. RUTUBET TAYİNİ :

Pirinç bıçakla iyice kıyılmış dinamitten kuru ölçü kabı içerisine 10 gr. tartılır. (Ag.) içerisinde % 97 lik H_2SO_4 bulunan bir desikatöre konur. Desikatörün havası hava boşaltma makinası ile 20 mm. Hg basıncına kadar düşürülür ve 24 saat 20^0 C.lik bir yerde bırakıldıktan sonra tekrar tartılır. (B) İki tartım arasındaki farktan rutubet yüzdesi aşağıdaki formüle göre hesaplanır.

(A-B) 100

% rutubet = -----

10

3. BİLEŞİMİN TESPİTİ :

5 gr. kuru numune tartılır; tartımı alınmış nordon krozesi içinde soxhlet cihazına konur, üzerine sifon edinceye kadar eter doldurulur. Su musluğu açılarak cihaz soğutulur. $40-50^0$ C.lık su banyosunda 6 saat ekstrakte edilir. Bu sayede eterde eriyen NGL dinamitten ayrılarak balonda toplanmış olur. NGL nordon krozesinin ağırlık kaybından da bulunur, balonun ağırlık artışından da.

(a-b) 100 a = İlk tartım

% NGL = ----- b = Son tartım

5

Norton krozesi sıcak saf su ile nitrat reaksiyonu vermeyinceye kadar yıkanır, (1 cc yıkama suyu 1 cc H_2SO_4 % 98, 2-3 damla difenilamin) nordon krozesi 80^0 C.ta 2 saat kurutulur. Yıkamadan önce ve sonra tartım yapılır.

(a-b) 100 a = İlk tartım

% NH₄NO₃ = ----- b = Son tartım

5

Toplanan yıkama sularındaki güherçile suyun buharlaştırılarak uçurulması sonucu tartılmak suretiyle de bulunabilir.

Nordon krozesinde erimeyen kısım, % 3 alkol, 2/3 eter karışımı ile 250 cc lik (80 cc Alkol, 170 cc eter) bir kapaklı mezüre konur. Arasına şiddetle çalkalanarak bir gece kendi halinde bırakılır ve nitro selilozun eter alkolde erimesi temin olunur. Silindirin üstünden alt kısmı bulandırmaksızın 100 cc alınır. 200-300 cc lik (b) ağırlığı belli bir kaserol içerisine alınır. Kaserol su banyosunda ısıtılarak alkol ve eterin uçması sağlanır. Nitroseliloz ise kaserolün dibinde ince bir zar şeklinde kalır. Kaserol tekrar tartılarak ağırlığı bulunur. (a)

(a-b) 100

% Nitroseliloz = -----

5

Miktarı tayin edilen maddelerin toplamının 100 den çıkarılması sonucu kalan miktar dinamitteki odun unudur.

YALNIZ GRİZUTİN KLORÜR DİNAMİTLERİ İÇİN TUZ TAYİNİ:

25 gr. dinamit tartılır, ılık suda çözülür ve 1 litreye tamamlanır. Bu çözeltilerden 10 cc çekilir. Fenolftaleyn indikatörlüğünde n/10 AgNO₃ ile titre edilir.

$g \times v \times f$

% NaCl = -----

w

g = titrasyon faktörü 5.8 (N/10 AgNO₃ için)

v = AgNO₃ sarfiyatı

f = Faktör

w = 10 cc deki tartım = 0,25 gr.

$5.8 \times v \times f$

% NaCl = -----

0,25

% NaCl = $23,2 \times v \times f$

SIZMA DENEMESİ:

3,2 gr. dinamit bir defa dolanmak üzere bir bezle sarıldıktan sonra delikli bakır borunun dibine oturtulur. Tahta piston buraya sokulur. Tablası üzerine dikkatlice 8 Kg. ağırlık konur, bir saat bekletilir. Bakır borunun altındaki saat camında NGL görülmeyecektir.

NİTROGLİSERİN-NİTROGLİKOL BULAŞIKLARININ TEMİZLENMESİ:

Nitrogliserinin kirlettiği bina ve aletlerin temizlenmesinde kullanılan iki çeşit çözeltiler vardır. Yalnız bu çözeltiler küçük miktardaki nitrogliserin bulaşığını gidermek için kullanılır. Büyük miktardaki nitrogliserin süngere, bez parçasına veya talaşa emdirilir, geri kalan bulaşık için çözeltiler kullanılır.

Çözelti I :

Su : 23 cm³ (23 gr.)

% 98 Etil Alkol : 69 cm³ (54 gr.)

Aseton : 20 cm³ (16 gr.)

% 60 Sodyum Sülfür : 7 gr.

A Çözeltisi : 7 gr. sodyum sülfür su içinde çözülür.

B Çözeltisi : Aseton, alkol iyice karıştırılır. Temizleme anında "A" çözeltisinden 1 kısım, "B" çözeltisinden 4 kısım karıştırılarak kullanılır.

Nitrogliserin gidericisi havalandırması uygun yerlerde hazırlanır. Zira Na₂ S su ile karıştırıldığında çürük yumurta kokusunda H₂S gazı yayar.

Çözelti II :

Nitrogliserin gidermek için bir başka çözelti ise şöyledir.

% 98 Potasyum Hidroksit 857 gr.

Su 572 gr.

% 98 Etil Alkol 8571 gr.

Bu çözeltiler nitrogliserinin beze, süngere veya talaşa emdirilmesinden sonra kullanılmalıdır. Çünkü nitrogliserinle reaksiyona girerek tehlikeli olurlar.

CETVEL - I

Dinamitin Nev'i	Arızalanma Alametleri	Yapılacak İşler
1- Nitrogliserin ihtiva eden dinamitler	Terleme, iki başlarda renk değişmesi, çiçeklenme, kabuklanma, yumuşama	Eğer nitrogliserin terlemesi varsa imalatçının tavsiyelerine müracaat, eğer renksizleşme, yumuşama ve-yahut kabuklanma varsa İ.İ.T. (İnfilak-İntikal Test)
2- Toz tip nitrogliserinli dinamitler	Yumuşama, başlarda koyu-laşma, ıslaklık.	Hafif ise - İ.İ.T. yapınız. Kuvvetli ise-imalatçıya müracaat.
3- T.N.T. Trotil ihtiva eden amonyum nitratlı dinamitler	(a) Sertleşme, külçeleşme. (b) Rutubetlenme.	(a) Hafif değilse imalatçıya müracaat. (b) İmalatçıya müracaat.
4- Kara Barut	(a) Danelerde-Topaklanma, külçeleşme, donuklaşma. (b) Pres edilmiş tipteki K. Barut-Yumuşama, dağılma.	(a) Kuvvetli ise imalatçıya müracaat. (b) İmalatçıya müracaat.

LABORATUVAR MUAYENE VE TESTLERİ

1 - STABİLİTEYİ TESBİT İÇİN ISITMA TESTİ :

Bir dinamitle ısıtma testi, bu dinamitin stabilite^(x)sini tayin maksadı ile geliştirilmiş olup bu suretle bozulma derecesini tesbit etmek mümkün olur. Bu test biraz güç bir test olup; yetiştirilmiş, tecrübe sahibi personel tarafından standart alet ve teçhizatla tatbik edilmesi şartıyla, olumlu bir netice verebileceğini burada önemle belirtmek isteriz.

Toz tip nitrogliserinli dinamitler için, kitleyi temsil etmek üzere örnek karışımından üç gramlık bir madde tartılarak alınır. Jelatin tipi nitro-gliserinli dinamitlerde ise örnek ağırlığının iki katı (Laboratuvarlara özgün tebeşir frenchchalk) ile tam karışmış bir harman yapılarak bu test uygulanır. Abel - Testi veya Isıtma Testi adı altında bu denemenin alet ve standart yöntemi, bu konu ile ilgili literatür de detaylı olarak belirtilmiş olup buna göre uygulanmalıdır. Test tüpü standart renk oluncaya kadar kontrol altında bulundurulur, bu süre tesbit olunur.

Potasyum iyodür nişastalı veya çinko iyodür nişastalı test kağıtlarında, 80⁰C'ta 10 dakikadan önce renk değişiminin görülmesi halinde dinamitin stabilitesinin bozulduğuna karar verilir.

2 - DİNAMİT ANALİZİ :

Dinamit analiz yöntemleri ek-1 olarak verilmiştir.